

Részletes ismertető a Történelem 12. tankönyvről

(FI-504011201/1; FI-504011202/1)

A tankönyv általános jellemzői

A tankönyv a 12. évfolyam történelem tananyagát foglalja magában. Szerkezeti felépítése a Nemzeti Alaptanterv és a kapcsolódó kerettantervek tartalmi előírásait követi. Az egyetemes és a magyar történelmet egyaránt a második világháború végétől a kétpólusú világ felbomlásáig és az új világrend kialakulásáig (kb. 2004-ig) tárgyalja. A tankönyv utolsó tanegysége a jelenismerettel foglalkozik (VI. Társadalomismeret). Ebben – a kerettanterv szem előtt tartásával – a mindennapi életben is hasznosítható ismereteket ad a tanulóknak. A tankönyv végső (Újgenerációs) változatának kifejlesztésében nagy szerepe volt azoknak a pedagógusoknak, akik gimnáziumokban és szakközépiskolákban egy tanév során kipróbálták a kísérleti tankönyvet, s tapasztalatikról részletes munkanaplót vezettek.

A tankönyvi leckékhez folyamatosan készülnek digitális tananyagok, amelyek a Nemzeti Köznevelési Portálon (NKP – Okosportál) elérhetők.

A tankönyv módszertani jellemzői

A tankönyv a kronologikus történelemtanítás alapján nagyobb korszakokra és egységekre bontva mutatja be a tananyagot. A hatályos kerettantervekhez igazodva a történelem átfogó megismertetésére törekszik, s a hagyományos politikatörténet mellett hangsúlyt fektet a történelem egyéb fontos területeire is (életmódtörténet, eszmetörténet, kultúrtörténet stb.). A tananyagfejlesztők törekedtek a történelem sokszínűségének bemutatására és igyekeznek felkelteni a diákok érdeklődését a múlt iránt. A lexikális ismeretek mellett előtérbe kerül a történelmi ismeretszerzésben nélkülözhetetlen kompetenciák fejlesztése, amely jórészt történelmi források (szöveg, ábra, térkép, kép) felhasználásán alapul. Fontos cél, hogy a tanulók képesek legyenek önállóan ismeretek megszerzésére, értelmezésére, ezek alapján önálló vélemény kialakítására, a megfelelő vitakultúra elsajátítására, az új ismeretekből történő következtetések leszűrésére. A tanulás során a lexikális tudás helyett az összefüggések felismerésére és a kooperatív tevékenységformák alkalmazására helyeződik a hangsúly.

A tankönyv szerkezete, pedagógiai eszközzrendszere

A tankönyv történelmi része öt témakört és 36 leckét tartalmaz, a hatodik, jelenismereti témakör pedig négy leckét, amelyek számozása is jelzi a történelmi leckéktől való különállást.

A témakörök a következők:

- I. Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ;
- II. Magyarország 1945 és 1956 között;
- III. A két világrendszer versengése és a szovjet tömb felbomlása;
- IV. A Kádár-korszak;
- V. A globalizáció kiteljesedése. Európa és Magyarország a 20. század végén és a 21. század elején;
- VI. Társadalomismeret.

A témakörök a tárgyalt időszakra jellemző egész oldalas képpel kezdődnek, és összefoglalással végződnek. Az összefoglalásoknál feltüntettük a kerettanterv tankönyvi fejezetre vonatkozó lexikai anyagát (fogalmak, személyek, topográfia, kronológia).

A leckéken belül a főszöveg a széles hasámban található. A leckéket ismétlő, ráhangoló kérdések, feladatok vezetik be és összegző kérdések, feladatok zárják. A leckékben főszöveg mellett megjelenő **Rá@dás** című részek a tankönyvhöz tartozó digitális tananyagra utalnak. Ebben olyan kiegészítő anyagrészek kaptak helyet, amelyek a könyvbe terjedelmi okokból nem kerülhettek be. Fontosak a leckékben a **Történésszemmel** című részek. Ezek a lecke anyagával kapcsolatos olyan kérdéseket, jelenségeket, problémákat tárgyalnak, amelyekkel a történészek is foglalkoznak, így nagy szerepük van a történelem árnyalt szemléletének kialakításában. A tankönyv végére szinkrón időtábla került.

A kötet tipográfiája, a különböző színekkel, színalányomásokkal elkülönített egységek megkönnyítik a tanulók számára az ismeretek befogadását. Ismeretközlés, kooperatív tanulási módszerek, önálló és csoportmunka, gondolkodtató kérdések jellemzik a tankönyvet. A tankönyvi szöveg egyértelmű, világos és lényegre törő. Térképvázlatok, grafikonok, a fejezetek végén összefoglaló, rendszerező kérdések, a tananyag egységei végén összefoglaló vázlatok a tankönyv végén pedig szinkrón kronológiai táblázat segítik a feldolgozást. A képi elemekhez, forrásszemelvényekhez is kapcsolódnak kérdések, feladatok. A színes képek, rajzok, kiegészítő anyagrészek (Rá@dás, Történésszemmel) felkeltik az érdeklődést. Az ismeretelemek egymásra épülnek, az ismeretek elsajátítása érdekében kulcsfontosságú fogalmak és problémák köré szerveződik a tartalom.

A tankönyvi képek, ábrák, térképek és szöveges források segítik az önálló ismeretszerzést, lehetőséget biztosítanak összehasonlításokra, összefüggések feltárására, következtetések levonására. Az önálló ismeretszerzésre, a tankönyvön kívüli ismeretforrások (pl. egyéb olvasmányok, média, internet) felhasználására kérdések, feladatok ösztönzik a tanulókat. A kérdések, feladatok segíthetik a megszerzett tudás önálló ellenőrzését is.

A munkafüzet

A munkafüzet öt fejezetben dolgozza fel a tananyagot. Egy-egy fejezetben 20–25 feladat van (a VI. társadalomismereti fejezetben 12). Ezek feldolgozása történhet tanórán, gyakorló- vagy összefoglaló órákon, illetve házi

Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet
1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.
Postacím: 1581 Budapest, Pf. 14
Fax: (+36-1) 460-1822
www.ofi.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

feladatként. Ezt követi az év végi ismétlés (15 feladat), majd 8 esszéfeladat, megoldókulccsal. A munkafüzetet az évfolyamon a kerettantervben előírt lexikai követelmények (fogalmak, személyek, topográfia, kronológia) fejezetenkénti felsorolása és a tartalomjegyzék zárja.

A munkafüzet célja a képességfejlesztés: a tanulók legyenek képesek önálló ismeretszerzésre s ez alapján önálló vélemény megfogalmazására. Tudják értékelni a különböző forrásokat megbízhatóság és felhasználhatóság szempontjából. A feladatok által fejlesztendő legfontosabb kompetenciák: szövegértés, tér- és időbeni tájékozódás, információszerzés különböző típusú forrásokból, az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás. A munkafüzetben főleg a tanórán elsajátítottak átfogó, összegző ismétlését lehetővé tevő feladatok vannak. Fontos szempont volt, hogy kiderüljön, a tanulók mennyire értették meg a tárgyalt időszak fő problémáit. Emiatt a feladatokat nem a tankönyvi leckék, hanem a tankönyvi fejezetek szerint csoportosítottuk. A munkafüzet fejezetei sem követik teljes mértékben a tankönyvi fejezeteket. Egyetemes történelemlél a hidegháború időszakát a tankönyv két fejezetben tárgyalja (I. és III. fejezet), a munkafüzet azonban összevonja ezeket (I. fejezet). Ez segíti a hidegháborús korszak trendjeinek felismerését. A feladatok eltérő nehézségűek, ami lehetővé teszi a differenciálást.

